

Asamblaże - projekt badawczy

Asamblaż to układ zjawisk określany przez płynność i współzależność tworzących go części. Asamblaż może służyć jako model złożonych procesów, które w tradycyjnych naukach są rozbijane na oddzielne przedmioty badań. Podobnie jak w tradycjach animistycznych, asamblaż nie rozróżnia świata fizycznego i duchowego, rzeczy możemy więc traktować jak istoty ożywione.

Asamblaże autorstwa Angeli Melitopoulos i Maurizio Lazzarato to audiowizualny projekt badawczy poświęcony praktyce Félix Guattariego (1930-1992), jego antyautorytarnej, rewolucyjnej działalności psychiatrycznej, filozofii, estetyce i antropologii. Melitopoulos i Lazzarato koncentrują się na jego zainteresowaniach animizmem, koncepcjach podmiotowości i ekozofii. Przybliżają je i rozwijają w odniesieniu do praktyki prowadzonej przez Guattariego w eksperymentalnej klinice La Borde, a także obecności jego myśli w Brazylii i Japonii.

W twórczości Guattariego podmiotowość staje się właściwością nie tylko ludzką – traci swój wyjątkowy status, oddzielając ją od środowiska naturalnego. Pod tym względem myśl Guattariego rezonuje z kulturami animistycznymi. Ujmuje on podmiotowość przy pomocy asamblaży – wielowymiarowych układów organizujących współistnienie jednostek ze zbiorowościami, przedmiotami, zwierzętami, maszynami, pojęciami i zróżnicowanymi siłami kosmicznymi. Ekspresja animistycznej, transosobowej podmiotowości interesuje go także w kreacji artystycznej, seksualności, psychozie, świecie dzieciństwa i rytuałach religijnych.

Na wystawie w Muzeum Sztuki prezentowane są dwie trzykanałowe instalacje wideo: Asamblaże i Życie cząstek. W eseistycznej formie uruchamiają one myśl Guattariego, ukazując ją w nowych kontekstach.

Część pierwsza, Asamblaże, składa się z fragmentów filmów dokumentalnych, rozmów z przyjaciółmi i współpracownikami filozofa. Praca przybliży działalność kliniki La Borde i rozwija poszukiwania współczesnego, mikropolitycznego potencjału animistycznych prądów i tradycji kulturowych w Brazylii prowadzone przez Guattariego.

Druga część – Życie cząstek – poświęcona jest zainteresowaniu Guattariego kulturami animistycznymi w Japonii. To punkt wyjścia do dialogu z powojenną polityką energetyczną i aktualną sytuacją kraju zaistniałą w następstwie trzęsienia ziemi i katastrofy nuklearnej w Fukuszymie w 2011 r. Życie cząstek śledzi związki pomiędzy podmiotowością, duchowością animistyczną i nowoczesną technologią. Rozwijając myśl Guattariego odnośnie trzech, współzależnych ekologii – umysłu, społeczeństwa i środowiska – Angela Melitopoulos i Maurizio Lazzarato ujmują problem radioaktywności jako splot związków między geografią, psychologią i ekologią. Ich praca dotyczy także złożonej kwestii „millenaryzmu energetycznego”, który stanowi wyraz wiary w przemianę świata dzięki nauce, technologii i nowym źródłom energii, a także jego przeciwwagi – protestów przeciwko budowaniu nowej elektrowni atomowej.

Każda z instalacji stanowi swego rodzaju tryptyk, którego części nasilają różne rodzaje odbioru – patrzenia, słuchania i czytania. To rozwarstwienie nie tylko potęguje wrażenia dedykowane poszczególnym zmysłom, ale i kieruje wzrokiem i uwagą widzów, prowadząc ich przez asamblaż obrazu, tekstu i dźwięku.

Wystawie towarzyszyć będą warsztaty przygotowane przez Bartosza Mroczkowskiego, seminarium Agnieszki Kotwasińskiej i wykład Joanny Bednarek.

Kuratorka: Joanna Sokołowska
Koordynator: Michał Nowakowski

Angela Melitopoulos tworzy instalacje wideo, wideo-eseje, dokumenty i prace dźwiękowe, a także teksty teoretyczne. W swoich pracach eksploruje nienarracyjne właściwości ruchomych obrazów, używając ich do konstruowania geografii politycznych i nowych archiwów w oparciu o historie mniejszościowe, m.in. doświadczeń migracji, ruchów antykapitalistycznego i antyfaszystowskiego oporu, antypsychiatrii. Studiowała w Akademii Sztuk Pięknych w Düsseldorfie, gdzie kluczowym doświadczeniem była edukacja u Nam June Paika. Jej prace były pokazywane m.in. w Centre Georges Pompidou w Paryżu, Whitney Museum w Nowym Jorku, Generali Foundation w Wiedniu, Berlinale, Haus der Kulturen der Welt w Berlinie, Antoni Tàpies Foundation w Barcelonie, KW Institute for Contemporary Art w Berlinie, a także w ramach Manifesta 7, Documenta 14. Wykłada m.in. w School of Media Arts na Royal Danish Academy of Fine Arts w Kopenhadze.

Maurizio Lazzarato – socjolog i filozof specjalizujący się w badaniu relacji między pracą, gospodarką a społeczeństwem. W latach 1970-tych Lazzarato był aktywistą włoskiego ruchu robotniczego (Autonomia Operaia). Jest członkiem założycielem kolegium redakcyjnego czasopisma „Multitudes”. Prowadzi badania w ramach projektu MATISSE (MATerials, Interfaces, Surfaces, Environment [MATeriały, Interfejsy, Powierzchnie, Środowiska]) CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique [Krajowego Centrum Badań Naukowych]) i Uniwersytetu Panthéon-Sorbonne (Uniwersytetu Paryskiego I), jest również członkiem Collège international de philosophie (Ciph) w Paryżu. Wykłada na Uniwersytecie Paryskim I.

Félix Guattari (1930-1992) był francuskim psychoterapeutą, filozofem, aktywistą politycznym. Studiował psychoanalizę u Jacques’a Lacana, od początku lat 50. do końca życia pracował w eksperymentalnej klinice La Borde, w ramach której był zaangażowany w wyzwolenie kreatywnych mocy pacjentek i pacjentów, zerwanie z hierarchią podziału pracy i relacji między terapeutami i pacjentami, tworzenie terapii grupowych. W swoich pracach teoretycznych łączy psychiatrię z filozofią, estetyką, antropologią i myśleniem ekozoficznym. Do jego prac teoretycznych należą m.in. *Psychanalyse et transversalité* (1972), *La révolution moléculaire* (1977), *Cartographies schizoanalytiques* (1989), *Les trois écologies* (1989), *Chaosmose* (1992), *Lignes de fuite. Pour un autre monde de possibles* (2011). W ramach swojej praktyki psychiatrycznej oraz teoretycznej współpracy i przyjaźni z Gilles’em Deleuze Guattari rozwijał schizoanalizę i koncepcję ekozofii jako narzędzi do badania złożonych relacji poszerzonej podmiotowości wobec dynamiki środowiska (interakcji przyrodniczych, społeczno-gospodarczych, kosmicznych, jednostkowych). Ich wspólne książki to *Anty-Edyp. Kapitalizm i schizofrenia* (1972), *Tysiąc plateau* (1980), *Kafka. Ku literaturze mniejszej* (1975), *Co to jest filozofia* (1991).